

**CL. V. Ioannis Wamesii, I. C. Celeberrimi, In Academia
Lovaniensi Antecessoris Primarii, Responsorum Sive
Consiliorum De Iure Pontificio Tomus ...**

Wamesius, Johannes

[S.l.], 1643

De Censibus. Consilium CCCCXVI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98716](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98716)

turam, & instantem restitutionem; ob quam constat hanc dequitationem non esse factam. Nam allegat pars Rea, quod reparatio per se facta sit ante annos tredecim, vel quatuordecim: sic ut non constat hanc dequitationem factam esse ob futuram restitutionem.

- 8 Peccavit itaque pars Rea in materia, ac forma, quod redditum non pecuniâ, sed commutatione ac substitutione alterius æquivalentis redditus dequitabilem, pecuniâ dequitare conata sit; sic ut vitiosè dequitando, nihil egisse videatur, l. *Quoties qui satisd. cog.* & nullam liberationem consequi potuerit: aliud enim pro alio invito creditore solvi nequit, l. 2. §. 1. *Cod. Si iter. per.* neque creditor invitatus in alia forma, quam vel convenit, vel rei, de qua agitur, conditio postulat, solutionem admittere cogendus est, l. *Paulus De solut.* Quare etiam pars Rea optimè probasset, dictam pecuniam fuisse numeratam Servatio W. aut Henrico M. Actoris in prædicta receptoria prædecessori; quia tamen ea dequitatio ex causis privilegio permissis facta non est; neque etiam ex causa evidentis utilitatis aut necessitatis; neque denique adhibitis juris solemnitatibus, Actori, dicti Henrici in dicta receptoria successori, obesse non debet, *latè Molin. d. quest. 41. nu. 314.* sed dequitanti tantum, qui temerè ad redemptionem rei Ecclesiasticæ non redimibilis inhiavit, parvâ datâ pecuniâ, quæ perpetuitati redditus nullâ ratione respondet ac commensuratur. Sic ut ei, non Actori aut ejus successoribus, hujusmodi pecunia, salvo manente redditu, perierit, c. *Nulli de reb. Eccles. non alien. l. Lubemus §. sanè Cod. de sacrosanct. Eccles.*
- 9 * In beneficiis enim, ut nulla est successio, quæ jure hereditario censeatur, c. 1. *De præbend. & ibi Gloss. in verb. iure consanguinitatis in fine, c. Ex transmissa in fine De filijs presby. ita quoque in receptoria successor defuncti factum præstare non tenetur, aut ex ejus contractu aliquid damnum pati, c. ad hæc De decim. * sed successori libera est potestas revocandi, & vindicandi quæcumque per prædecessorem malè, & contra formam juris sunt alienata, c. *Episcopi & ibi Panor. nu. 1. De reb. Eccles. non alien.* unâ cum pensionibus, seu accessionibus medij temporis, d. *Sanè in fine.* His igitur rationibus, ipsæque, quæ per consultos circa alios articulos in hanc causam incidentes, & quæ latiore discussione non indigent, eleganter deducta sunt, attentis, existimamus partes Venerabilis Domini Decani esse, ut priores duas sententias secundum partem agentem latus, confirmet; & partem Ream nunc appellantem in omnibus expensis condemnent.*

De Censibus.

S V M M A R I U M.

Reditus annuus an sit redimibilis.

1. Consignatio sine oblatione regulariter nihil operatur.
2. Consignatio vitiosa nulla est.
3. 8. Reditus annuus an censetur in dubio redimibilis.
4. Veritas scripturæ vincit.
5. Argumentum à solitis frequens.
6. Venditio ad omnes contractus referri potest.
7. Reditus ex titulo, & conformitate solutionis censetur perpetuum.

CONSILIVM CCCCXVI.

V T nova, & veteribus propè incognita est questio, num redditus annui, tam frumentarij quam pecuniarij, naturâ sua sint redimibiles, dum in eorum constitutione, ad exemplum pacti de retrovendendo, non reservatur, seu excipitur redimendi & dequitandi facultas: ita quoque satis difficilis est, & in qua dissidentium Doctorum opiniones inveniuntur. Quæ res efficit, ut quotidie multis & præcipuè Ecclesiasticis Collegijs lites excitentur per debitores hujusmodi reddituum, quos vel mortentium, vel donantium pietas Ecclesijs, pijsque locis paulatim adjecit; plerisque ad exonerationem hujusmodi præstationis ac servitutis contententibus. Quod usu quoque nunc evenit Ecclesiæ L. per litem, quam Domicellus Contardus S. coram Scabinis Oppidi L. instituit, adversus Dominum Sebastianum B. Rectorem Capellaniæ S. Spiritus in dicta collegiata Ecclesiâ L. per speciem negatoriam (ut asserit) actionis; contendens per nantizationem, seu depositionem sexaginta quatuor florenorum, extinctam esse obligationem annui redditus unius sextarii siliginis, quo fundi per Actorem comparati dictæ Capellaniæ ab anno 1413. obligati fuerunt. In qua lite tandem post longam disceptationem, secundum Actorem, permissa dequitatione, seu redemptione dicti redditus, judicatum; sed tamen ab ea sententia ad Cancellariam Brabantiam per viam reformationis provocatum est. Consulti itaque quid de causa provocationis sentiamus; excussis causæ meritis, quid nobis videatur aperiemus, & quidem paucis: nam longioris disputationis, atque investigationis ansam præripuit Dominus Advocatus suus, quam in primâ instantiâ impendit, diligentia, quâ in scripturis responsionis ac duplicis allegationum circa hunc articulum silvam congestit.

Ex principio quidem, omisâ disputatione de iudicij primæ instantiæ competentia, eoque articulo, num hic negatoria actione agatur, ut Actor contendit; num purgatorio iudicio, l. *Dissimari c. de ingen. manumiss.* quod Rei asserunt, propter expressum consensum ac purgationem Reorum extantem in actis: illud rectius in primo ingressu urgeri potest, quod in discussione prioris instantiæ involutè tantum, & non apertè obiectum est, Actorem hujus causæ incepisse à consignatione pecuniæ, nullâ præfata Domino Sebastianiano, aut ejus superioribus prius factâ sortis depositæ, & consignatæ debitæ ac legitimæ oblatione, secundum dispositionem juris, quâ constitutum est, in l. *Si creditor, l. Acceptorum C. de usur. antè offerendum esse creditori, quam ad depositionem seu consignationem iri possit: ita ut si debitor nulla creditoris, aut eorum, ad quos res spectat, interpellatione, vel inquisitione præmissâ, etiam testato, aut etiam iudice adito (uti hic evenisse videtur) redimere offerat, etiamli sortem cum reliquis consignet, non profit: quia consignatio non valet, nisi præcedente debiti oblatione ei factâ, cui debetur, l. 2. & ibi *Salicer. 1. notab. C. de usur. ang. in d. l. Acceptorum in fine & ibi Paulus de Castro. Molin. de contrah. usur. quest. 48. nu. 310. in fine. * Quæ juris 2. consti-**

constitutio eum sit indubitata, & de hoc defectu Reus exceperit; merito ad eam respicere debebant prioris instantia Iudices, & consignationi nulliter seu vitiose facta effectum dequitationis, seu redemptionis minimè attribuere, *elegantè in his terminis vires conf. 168. In casu mihi transmissio*; sed Actorem non receptibilem iudicare: sic ut vel ex hoc solo capite iusta fuerit provocationis, seu reformationis occasio.

3 Quæ iustitia provocationis perinde constitui potest in principali articulo in hac causa contro-
verso, de redimibilitate, & irredimibilitate contro-
versis redditus. Nam quamvis ex sententia Caro-
li Molinæ, de *contrah. usur. quest. 20. nu. 213.* ple-
rique existunt emptio redditus, quia pecuniâ
constituti sunt, & succedanei veterum usurarum
(quorum natura est, ut sint redimibiles) in dubio
presumuntur redimibiles; & irredimibiles tantum tunc
esse, cum constat sortem, quâ comparati sunt, æsti-
mationi irredimibilitatis correspondere: non po-
test tamen ea traditio huic redditui applicari; cum
non tantum emptitium esse non constet, sed etiam
4 emptitium non esse constet. * Licet enim literæ
constitutionis continent, quod Henricus C. Do-
mino Ioanni filio suo, qui erat Rector dictæ Ca-
pellanæ S. Spiritus, vendiderit hoc sextarium fili-
ginis; revera tamen venditio nulla fuit, sed tan-
tum recognitio simplex, nullo interveniente pre-
tio; sine quo emptio & venditio nulla esse potest,
l. 2. §. 1. de *contrah. empt.* sic ut non tenorem ver-
borum, sed id, quod verè actum est, inspicere, & se-
qui oporteat, l. 2. c. *Plus valere quod agitur*; cum in
contractibus veritas potius, quam scriptura inspi-
ci debeat, l. 1. c. *eod. tit.* Et quamvis in tanta tem-
poris antiquitate, qua hic redditus stetit, difficilius
sit demonstrare veram originem, & quod verè
actum fuit: non deest tamen, quin id demon-
strari possit, saltem ut quoad religionem iudican-
tis sufficere possit. Nam præter quàm quod pa-
rum verosimile sit, filium à patre super bonis ei
aliquando obventuris hunc redditum pretio soluto
emisse, certior rei origo, ac rei gestæ veritas dete-
gitur per abalienationem huius redditus, quam Do-
minus Ioannes C. biennio post fecit ad opus sui
Altaris, quod donatione huius redditus de sextario
filiginis ampliare, & auctius reddere voluit; idque
cum commemoratione, quod hic redditus ei obve-
nerit ex morte matris suæ: ita ut evidentissi-
mè colligi possit, patris constitutionem non fuisse
venditionem, sed assignationem; idque ex hære-
ditaria causa, pro portione bonorum materno-
rum, ad quorum restitutionem maritus superstes,
defunctæ uxore tenetur liberis suis; secundum
vulgarem ac notoriam consuetudinem territorij
illius; in qua restitutione plerumque solet parens
5 vel immobilia bona, vel redditus assignare. * Ita
ut argumentum à solitis deducendo, quod in iure
infrequens non est, l. *Quod si nolit §. quia assidue* &
ibi Bald. de *adilic. edicto, Preses in loco ab usurario seu à
solutis*, & prædictam Domini Ioannis assertio-
nem in abalienatione huius redditus factam adun-
gendo, ac præterea considerationem ad retentio-
nem ususfructus, quam pro media parte huius re-
ditus pater constituit in ipsa constitutione, & as-
signatione huius redditus fecit, habendo, proba-

bilissimum sit, constitutionem huius redditus non
esse pecuniâ, vel per venditionem factam; sed per
modum divisionis, & adjudicationis, cuius usus in
iudicio familiarum exciscundæ solet esse frequens, §. *si
familia, Inst. de offic. Iud.* * ita quod circumscri-
6 pro verbo venditionis, non pretio venditus, sed
assignatus proportionem hæreditaria haberi debeat;
& proinde verosimillimum, imò verissimum sit,
verbo seu formâ venditionis, constituentem &
constitutum abusus esse; atque in simplicitate,
ac ruditate sæculi illius per speciem venditionis,
seu imaginariam venditionem explicatum esse,
quod alio modo explicari posse fortè ignorabant.
Ut olim in Romana Republica omnes ferè actio-
nes, ac rerum commutationes per as & libram,
atque imaginarias venditiones fiebant, §. 1. *Inst. de
testam. l. ult. C. De adopt. l. ult. De emancipat. liber.*
& in usu apud veteres venditionis ac emptio-
nis verbum pro quacumque abalienatione, per
quemcumque modum facta usurpabatur, l. *Stata li-
beri à cæteris in fine de stat. lib. l. Sicut §. venditionis
Quib. mod. pig. vel hypoib. solvitur*.

Quo constituto, consequens est hunc redditum
prima constitutione, & ex primaria constituentis,
atque accipientis intentione censeri perpetuum, &
irredimibilem: cum non sit objectum ad quod,
aut ex quo expendi aut commensurari possit redi-
mibilitatis modus. Ideoque Molingus, d. *quest. 20.
nu. 213.* & qui eum sequuntur, ut redimibilitati
locum faciant, pretium conventum requirunt, vel
quod is, qui pro redimibilitate stat, probet pecu-
niâ esse constitutum, etiam si non possit probare
pro quanta; ut deficiente probatione hac, quem-
vis titulum pro creditore presumere liceat in diu-
tinitate, & antiquitate temporis, quâ redditus
stetit, & uniformiter solutus est, sive is sit dona-
tionis, sive permutationis, sive divisionis, sive
alius. * Ut prædictam Molingæ traditionem, cui
8 Actor mordicus insistit, interpretando, ac iusta
conciliatione, & moderatione ad concordiam re-
ducendo, tradit Didacus Covarruvias diligentissi-
mus in excutiendis & discutendis controversia-
rum opinionum spinis auctor, *Variar. res. lib. 3.
cap. 10. nu. 5.* Qui hoc quoque tradit, quod etiam si
constet de origine constituti redditus, quod sit ven-
ditus, seu pecuniâ constitutus, si non constet quoque
quod modicâ seu exigua sorte ac quantitate sit
constitutus, presumatur eum perpetuum, & irre-
dimibilem esse; eâ ratione, quod in genere, annui
reditus constitutio sit emptio & venditio, in qui-
bus numquam erit præsumenda pactio revenden-
di nisi ea probetur, l. 2. c. *ibi Doct. C. De pact. inter
empt. & vend.* ita ut si aliquo modo constet tem-
pore constituti redditus ex more regionis non nisi
sub gravi sorte redditum comparari solitum fuisse,
de modica sorte, nec de redimibilitate præsu-
mendum non sit. Vnde cum Advocatus Rei in
scripturis primæ instantiæ deduxerit, tempore
quo hic redditus constituebatur, in usu fuisse ma-
joris ac gravioris sortis numerationem; nihil du-
bitandum quoque est, quin iure perpetuo, & irre-
vocabili hic redditus sit constitutus, etiam si aliquo
modo admittendum sit, non assignatum seu ven-
ditum fuisse hunc redditum controversum.

Quam præsumptionem juvant quoque ea ver-
ba,

ba, quæ tam in literis constitutionis, quam præ-
tactæ abalienationis inserta, & à prædicto Do-
mino Advocato ad hoc bene expensa sunt in per-
petuitatem (quam facere & intendere solet irre-
dimibilitas) sonantia: hæc videlicet: *Effetij-
ches pactes hoc est, perpetui census*. Item illa *effe-
ijche te geldene ende hyerffeldche hadde perpetuo
pendendum, & quem perpetuo habebat*. præsertim quia
non nomine *reditus* hæc præstatio constituta fuerit,
sed nomine *pactes*, hoc est *census*, seu *canonis*: quo
nomine cum reditus constituitur, indubitatum
esse tradit præfatus Didacus, d. nu. 5. reditum esse
irredimibilem: quasi scilicet reditus constitutus
sit propter alienationem alicuius fundi, quam
creditor constituiti reditum facit. Quam alie-
nationem ac traditionem rei, in dubio præsu-
mi quoque vult, quoties mentio pretij non fit;
uti hic evenit. Cui consonat, quod supra dixi-
mus, hunc reditum constitutum esse Domino Io-
anni ex bonis maternis; hoc est propter bona ma-
terna, quæ pater ipsius liberis restituere debu-
isset, hoc reditu minimè constituto: sic ut reten-
tio patris pro abalienatione, & traditione filij
accipienda sit.

Quibus omnibus suffragantur alia quoque: ve-
luti quod hic reditus tam diu steterit, & nemo
ex possessoribus horum prædiorum, quibus im-
positus est, ad redemptionem contenderit. Item
quod Dominus Ioannes in sua abalienatione cum
sic transfulerit, & eo titulo per successores in eo-
dem beneficio hucusque possessus sit: quod fa-
cit ad stabilendam præscriptionem, quam inter
cetera quoque non insubtiliter adduxit Dominus
Advocatus pro sustinenda huius reditus perpetui-
tate, & avertenda seu excludenda ejus redimi-
bilitate: non quod tempore redimibilitatem, aut
ius offerendi excludi putemus, *Trag. de retract. con-
vent. §. 1. Gloss. 2. nu. 29.* sed quod prætextu hoc
titulo, per possessores huius beneficii tot annis,
qui memoriam hominis excedunt, hic reditus
non nudâ opinione, sed ex iusto titulo, ut irre-
dimibilis possessus sit; quod ad iustam præscri-
ptionem inducendam sufficere debet. Tertio, quod
Actori, & ejus auctoribus inter onera pro irre-
dimibili expressus sit; ita ut injustum videatur
Actori permitti tam levi sorte se exonerare quod
gravioris sortis detractione suscepit. His ita-
que tam multis atque alijs, quæ per Dominum
Advocatum copiosissime tractata sunt, concur-
rentibus; & eo præter prædicta considerato,
quod clarissimus Dominus Nicolaus Everardi
Præses Mechliniensis consulendo respondit, *conf.*
*149. incip. Casus talis, post medium, versio. tertio quod
ex præmissis, de specifica, & substantiali natura re-
dituum esse, ut sint irredimibiles; & quod redi-
mibilitas sit tantum de accidentalibus huiusmodi
redituum; hoc est, ut possint redimi, id habeant
ex accidenti, & ex pacto de redimendo appposito:
existimamus Amplissimorum Dominorum, ad
quos provocatum est, officium esse, ut retracta-
tâ sententiâ Scabinorum L. declarent Actorem
in sua petitione, & conclusione in prima instantia
captâ non esse fundatum, ac reditum, de quo
queritur, redimibilem non esse.*

De Censibus.

S V M M A R I V M.

Redituum redemptio aut redemptio.

1. Constitutionis cuiusque sensus ex tenore ipsius col-
legendus.
2. 4. Reditus frumentarius Ecclesiarum antiquos non
presumi emptios.
3. Reditus annui emi possunt pecuniâ.
5. Reditus an in dubio sint redimibiles.
6. Reditus annui redimibiles non semper sunt reducibiles.

CONSILIVM D. VII.

NOVA per Serenissimum Regem Catho-
licum in suis inferioris Germaniæ ditio-
nibus publicata constitutio, super fru-
mentarijs annuis redditibus, constitutis
per speciem emptionis, interveniente numeratio-
ne pecuniæ, de illorum solutione in futurum am-
plius non faciendâ in specie frumenti, sed in pecu-
niâ pro ratâ sortis, seu capitalium denariorum,
quibus huiusmodi redditus empti, & constituti
sunt, ad rationem denarii decimi sexti pro vno;
multos excitavit, præsertim adversus Ecclesias,
Monasteria, Capitula, aliæque pia loca, & mem-
bra ecclesiastica; non tantum ad denegandam
huiusmodi reddituum solutionem in speciebus fru-
menti, verum etiam ad hoc, ut contendant omnes
huiusmodi frumentarios redditus esse luitoni, seu
redemptioni subiectos: idque sine discrimine, tunc
saltem cum non constat illos esse constitutos per
contractum emphyteuticum, censualem, aut ali-
um similem. * Ceterum ex male intellectis
dictæ novæ constitutionis verbis & mente, exor-
itur hic multorum conatus, dum existimant re-
ditus frumentarios omnes huic novæ reductioni,
seu commutationi in pecuniarios subiectos esse,
quotquot sub verbis exceptionis in dictâ nova
constitutione expressè inserti non comprehendun-
tur: ut sunt redditus dominicales, census fundiarj,
canones emphyteutici, hæreditarij redditus anti-
quarum foundationum, ad servitium divinum,
hospitalibus, xenodochijs, aut alijs ad utilitatem
Ecclesiæ, vel pauperum per fundatores, aut testa-
tores relictis aut constituti: item constituti in divi-
sione hæreditatis, aut contractu antenuptiali, ac ge-
neraliter quicumque aliter, quam per pecuniâ
constituti sunt, existimantes, redditus frumentarios
Ecclesiarum, seu piorum locorum, particulares
sub illis non comprehendendi; & in dubio præsumi
pecuniâ originaliter esse constitutos: ideoque sub
dictæ novæ constitutionis moderatione, redemptio-
ne, & permissione comprehendendi. Sed, ut diximus,
erronea est huiusmodi interpretatio: officium quip-
pe & potestas dictæ novæ constitutionis restricti-
vè loquitur tantum de redditibus frumentarijs; quos
constat originaliter per pretij seu pecuniæ inter-
ventum constitutos fuisse. Quod ipsum non tantum
demonstrat dicta exceptio, sed etiam totius con-
stitutionis tenor (secundum quem definiendæ,
sunt, quæ ex illa oriuntur quæstiones, l. Incivile. De
legib.) tam in proemio seu parte narrativa quam
in illius dispositione: nimirum quod tantum obti-
neat in emptis seu pecuniâ constitutis redditibus;
quæ qualitas nisi concurrat, non potest constitu-
tionis